herpy

GEKONY

Vietnamese leopard gecko

Goniurosaurus araneus

Smukły, długonogi gekon tygrysi z gór krasowych na granicy północnego Wietnamu i południowych Chin, z czterema szerokimi pomarańczowymi pasami na rdzawobrązowym tle. Epitet gatunkowy *araneus* pochodzi od łacińskiego słowa oznaczającego pająka. Gekon dobrze czuje się w temperaturze pokojowej i przy wysokiej wilgotności, a w naturze jest zagrożony, dlatego wymaga zarówno dokumentów, jak i doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Eublepharidae

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**19-22 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**10-20 lat**
Aktywność	**O zmierzchu i w nocy**
Tryb życia	**Skalny i naziemny**
Środowisko	**Las deszczowy i tereny skaliste**
Trudność	**Średnio zaawansowany**

HODOWLA

Min. terrarium	**60 × 45 × 60 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**22-26 °C**
Temperatura w nocy	**19-22 °C**
Wilgotność	**60-90%**
UVB	**Opcjonalne** Strefa Fergusona 1
Pokarm	**Owady**
Utrzymanie	**Pojedynczo, w parach lub jeden samiec z kilkoma samicami**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Jajorodny**
Wielkość zniesienia	**1-2 jaj**
Zniesienia w roku	**1-4**
Inkubacja	**45-80 dni** przy 24-27 °C

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Zagrożony (EN)**

O gatunku

Goniurosaurus araneus należy do gekonów tygrysich, rodzaju gekonów z ruchomymi powiekami z Azji Wschodniej, o czerwonych lub pomarańczowych oczach. Jest smukły i długonogi, ma trójkątną głowę, a epitet gatunkowy pochodzi od łacińskiego aranea, pająk, ponieważ ciało i długie nogi sprawiają wrażenie delikatnych i pajęczych.

Kolor tła jest rdzawobrązowy z niebieskoszarym odcieniem, a nogi są bardziej fioletowe. Za pasem karkowym znajdują się cztery bardzo szerokie, czyste pomarańczowe pasy z czarnym obrzeżeniem, a ogon jest czarny do ciemnobrązowego z pięcioma białymi pasami. Głowa i tułów mają tylko nieliczne ciemne plamki, choć niektóre osobniki są bardziej nakrapiane od innych. Tęczówka jest pomarańczowobrązowa. Młode mają białe pasy, które z wiekiem stają się pomarańczowe. Od blisko spokrewnionego *Goniurosaurus luii* odróżnia go znacznie szersze pasy i niemal pozbawione plam tło.

Gatunek został opisany w 1999 roku przez Grismera, Vietsa i Boyle'a na podstawie osobników z okolic Cao Bang w północnym Wietnamie. Dorosłe osobniki mierzą 115-124 mm od pyska do kloaki i 19-22 cm z oryginalnym ogonem. Masa ciała nie jest znana. Samce mają wyraźne zgrubienie u nasady ogona i 23-29 porów przedkloakowych, których samice nie mają.

Jak inne gekony z ruchomymi powiekami potrafi mrugać i nie ma lamelek pod palcami. Wspina się za to dzięki zakrzywionym pazurom i nie potrafi chodzić po gładkim szkle. Ogon może zostać odrzucony i odrasta, ale nowy ogon nie ma poprzecznych rzędów guzkowatych łusek, które ma oryginalny.

Hodowla i rozmnażanie właśnie tego gatunku są słabo poznane, dlatego wiele liczb w tym poradniku zapożyczono od najbliższych krewnych z grupy luii, zwłaszcza *Goniurosaurus huuliensis* i *Goniurosaurus luii*.

W terrarium gatunek jest płochliwy, ale chętnie się wspina i jest przede wszystkim zwierzęciem do obserwowania po zmroku. Nie znosi ani upału, ani suszy i najlepiej nadaje się dla hodowcy z pewnym doświadczeniem.

Występowanie i środowisko

Gatunek znany jest tylko z niewielkiego obszaru po obu stronach granicy wietnamsko-chińskiej. Miejsce typowe podaje się jako położone około 40 km na południowy wschód od miasta Cao Bang w północnym Wietnamie. W Chinach gatunek występuje w rezerwacie Nonggang koło Chongzuo w południowo-zachodnim Guangxi.

W Nonggang gatunek żyje na południowy zachód od rzeki Zuojiang, a *Goniurosaurus luii* po jej drugiej stronie, więc te dwa bliskie gatunki rozdziela rzeka, choć żyją blisko siebie. W Cao Bang gatunku nie odnaleziono ponownie. Przyczyną może być intensywny odłów na potrzeby handlu zwierzętami i medycyny tradycyjnej, ale pierwotna lokalizacja mogła też zostać podana błędnie. Rzeczywisty zasięg może więc być zarówno większy, jak i mniejszy, niż pokazuje mapa.

> **Naturalny zasięg:** Wietnam i Chiny.

ŚRODOWISKO

Gekon zamieszkuje krajobraz krasowy, w którym wapienne góry porasta gęsty las tropikalny. W Nonggang żyje na wysokości 150-170 metrów. Gatunek jest aktywny głównie na powierzchniach skalnych, a tylko czasem na dnie lasu, i najchętniej przebywa na zboczach o ekspozycji północnej, podczas gdy *Goniurosaurus luii* woli zbocza południowe. Gekony tygrysie w ciągu dnia kryją się w szczelinach skalnych i wejściach do jaskiń.

Rezerwat leży na wysokości 100-600 metrów n.p.m., ma średnią roczną temperaturę 22 °C i około 1350 mm opadów rocznie, czyli wilgotny i łagodny klimat bez wielkich upałów. Klimat zimowy i wilgotność w samych kryjówkach nie są znane. Spokrewniony *Goniurosaurus huuliensis* żyje w gęsto porośniętych górach krasowych o wysokiej wilgotności powietrza i stosunkowo stabilnej temperaturze, przeważnie w pobliżu dużych jaskiń. Dobrze odpowiada to temu, czego gatunek potrzebuje w terrarium: chłodnych kryjówek z wilgotnymi miejscami w pobliżu.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 60 × 45 × 60 cm (długość × szerokość × wysokość), a para lub trio z jednym samcem i dwiema samicami powinny mieć około 90 cm długości. Taka długość pasuje do całej grupy luii, a *Goniurosaurus araneus* spędza niemal cały czas aktywności na tylnej ścianie i poluje z góry. Zapewnij więc zarówno powierzchnię dna, jak i wysokość, a tylną ścianę wyłóż korkiem lub tłem imitującym skałę.

Urządź sieć kryjówek: rurki i płaty korka na różnych wysokościach, wilgotną kryjówkę z torfowcem i suche kryjówki obok, niskie, solidne gałęzie oraz rośliny takie jak epipremnum (pothos) lub filodendron. Wszystko, co może się przewrócić, musi być dobrze zamocowane, żeby nic nie spadło na zwierzę. Jako podłoże sprawdza się mieszanka nienawożonej ziemi i włókna kokosowego z warstwą drenażową na dole i warstwą liści na wierzchu. Skoczogonki i małe równonogi pomagają utrzymać je w czystości. Unikaj czystego piasku. Niska miska z wodą i dobra wentylacja to podstawa, bo wilgoć i chłód łatwo dają inaczej zatęchłe powietrze.

Młode mogą dorastać w pojemniku o wymiarach około 30 × 20 × 20 cm, a później zostać przeniesione do terrarium 40 × 40 × 35 cm lub większego.

Czytaj więcej: Zwierzęta karmowe: utrzymanie i hodowla

TEMPERATURA

Gatunek to chłodnolubny gekon, który w mieszkaniu rzadko potrzebuje dodatkowego ogrzewania. W dzień odpowiednia jest temperatura 22-26 °C, a w nocy może spaść do 19-22 °C. Idealnie jest 24-26 °C w dzień i około 22 °C w nocy.

Największym zagrożeniem jest upał, a temperatura nie może przez dłuższy czas przekraczać 27-28 °C. Gatunek nie potrzebuje źródła ciepła. Ustaw terrarium z dala od nasłonecznionych okien i zawsze mierz temperaturę termometrem cyfrowym.

Zimą obniża się temperaturę o około 4 °C, do 19-22 °C w dzień i 14-16 °C w nocy, i skraca się dzień.

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza powinna wynosić 60-90 %: najwyższa w nocy po zraszaniu i nieco niższa w dzień. W ciągu dnia może spaść do około 60 %, jeśli wieczorne zraszanie znów podniesie ją do 90 %. Gekony zlizują krople z liści, korka i szyb, a warstwa opadłych liści zatrzymuje wilgoć. Jeśli powietrze jest długo suche, linienie przebiega nieprawidłowo.

Zawsze miej co najmniej jedną wilgotną kryjówkę z torfowcem i sprawdzaj, czy nie pleśnieje. Postaw też niską miskę ze świeżą wodą, nawet jeśli wiele zwierząt pije głównie krople. Higrometr na środku terrarium pokaże, czy rytm jest zachowany. Zimą zrasza się nieco mniej.

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny o zmierzchu i w nocy, a dzień spędza w kryjówce, więc nie wykorzystuje światła do ogrzewania się. Wystarczy stały rytm dobowy, np. świetlówki T5 przez 11,5-12 godzin dziennie latem i 8-10,5 godziny zimą. W nocy musi być zupełnie ciemno.

UVB nie jest konieczne, jeśli owady oprósza się wapniem z witaminą D3, a gekony tygrysie często trzyma się całkowicie bez niego. Słabe światło UVB może jednak wspierać gospodarkę wapniową u gekonów tygrysich. Jeśli chcesz je zapewnić, wybierz świetlówkę dla zwierząt cieniolubnych (strefa Fergusona 1), tak aby indeks UV wynosił najwyżej około 1-2 na najwyższych powierzchniach i mniej w kryjówkach. Jeśli są żywe rośliny, resztę może zapewnić lampa LED do roślin.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Gatunek jest owadożerny i przyjmuje niemal wszystko, co jest wystarczająco małe. Podawaj świerszcze, karaczany dubia, szarańczę i jedwabniki, najlepiej na zmianę kilka rodzajów. Ofiara nie może być większa niż odległość między oczami zwierzęcia. Gekon przyjmuje też ćmy, pająki i małe chrząszcze. Larwy barciaka są tłuste i są tylko przysmakiem.

Dorosłe osobniki dostają dwa posiłki w tygodniu, a w sezonie rozrodczym do trzech, młode co drugi dzień. Oprószaj owady wapniem z witaminą D3, a raz w tygodniu preparatem multiwitaminowym, i przez kilka dni przed podaniem dobrze karm owady paszowe. Małą miseczkę z wapniem, z której zwierzę może samo zlizywać, trzeba często wymieniać, bo proszek zbryla się i pleśnieje. Jeśli w pomieszczeniu jest chłodniej niż około 21 °C, apetyt może spaść i nie jest to groźne.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Gatunek jest płochliwy i szybki i znika w kryjówce, gdy się przestraszy. Nie nadaje się do brania na ręce, więc podnoś go tylko przy wymianie podłoża lub ważeniu. Nowym zwierzętom daj co najmniej dwa tygodnie spokoju. Jeśli musisz podnieść gekona, trzymaj go nisko, pozwól mu przechodzić z ręki do ręki i nigdy nie chwytaj za ogon.

Samce nigdy nie mogą być trzymane razem, bo walczą. Samca można trzymać z jedną lub dwiema samicami, a w dzień zwierzęta często leżą razem w najlepszej kryjówce. Miej w zapasie dodatkowe terrarium na wypadek konfliktów. Gekony zwykle korzystają ze stałego miejsca jako toalety. Po zmroku polują na tylnej ścianie i niskich gałęziach. Zestresowane zwierzę ukrywa się, traci na wadze lub przestaje jeść.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Płeć można rozpoznać od około szóstego miesiąca życia. Samce mają wyraźne zgrubienie u nasady ogona i 23-29 porów przedkloakowych, których samice nie mają. Wiek osiągnięcia dojrzałości płciowej nie jest znany dla *Goniurosaurus araneus*; dobrą wskazówką są około dwa lata, jak u *Goniurosaurus huuliensis*. Nie ma też znanej granicy masy ciała, więc samica powinna być w pełni wyrośnięta i w dobrej kondycji, zanim zostanie przeznaczona do rozrodu.

GODY I KOPULACJA

Sezon godowy zaczyna się wiosną, gdy rosną temperatura i wilgotność. Wcześniej zwierzęta powinny przejść dwa do trzech chłodnych miesięcy zimowych z krótszym dniem i mniejszą ilością pokarmu, jak opisano w części o temperaturze. Wpuść samca do samicy i obserwuj je przez pierwsze noce. Jeśli samica jest ganiana bez przerwy lub ma zadrapania, trzeba je ponownie rozdzielić.

Gatunek można też trzymać na stałe w trio z jednym samcem i dwiema samicami. Wyjmij samca, jeśli któraś samica jest zestresowana lub chudnie, i daj jej odpocząć.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Samica zwykle składa dwa miękkie jaja, rzadziej tylko jedno. Składa 1-3 zniesienia w roku, najwyżej 4, a większość jaj składana jest między czerwcem a wrześniem. Liczby zapożyczono od *Goniurosaurus huuliensis*.

Ustaw pojemnik do składania jaj z co najmniej 5 cm wilgotnego wermikulitu, torfowca lub włókna kokosowego w chłodnym i wilgotnym miejscu terrarium. W przeciwnym razie samica zakopie jaja w podłożu. Jaja wymagają dużo wapnia, więc przez cały sezon zapewniaj obficie wapń, witaminę D3 i owady. Niedobór wapnia prowadzi do krzywicy i zatrzymania jaj. Jeśli samica chudnie lub wydaje się osłabiona, musi odpocząć.

INKUBACJA

Umieść jaja w zamkniętym plastikowym pudełku z małymi otworami wentylacyjnymi, zakopane mniej więcej w jednej trzeciej w lekko wilgotnym wermikulicie. Zaznacz ich górną stronę i nie obracaj ich. Jaja mogą leżeć w temperaturze terrarium, 23,5-26 °C, lub w inkubatorze w 24-27 °C, a wyklucie następuje po 45-80 dniach, najszybciej w wyższej temperaturze. Liczby zapożyczono od *Goniurosaurus huuliensis* i *Goniurosaurus luii*.

Nie wiadomo, czy temperatura decyduje o płci, więc utrzymuj ją stabilną i nie przekraczaj 27 °C. Wyklucie może trwać kilka godzin, a młode linieją wkrótce potem. Jaja, które się zapadają i stają się śluzowate lub spleśniałe, są zwykle martwe, ale zostaw je, dopóki nie będziesz pewny.

ODCHÓW MŁODYCH

Po pierwszym linieniu młode przenosi się do pojemników o wymiarach ok. 30 × 20 × 20 cm z ręcznikiem papierowym lub włóknem kokosowym, wilgotnym kątem z torfowcem, kawałkami korka i niską miską z wodą. Ręcznik papierowy ułatwia śledzenie pobierania pokarmu i odchodów w pierwszych tygodniach. Zraszaj codziennie. Przez pierwsze tygodnie dwa-trzy młode mogą mieszkać razem.

Pierwszy posiłek to małe świerszcze około trzy dni po wykluciu; można też podawać nielotne muszki owocowe. Wszystko oprószaj wapniem z witaminą D3. Karm młode trzy razy w tygodniu przez pierwsze miesiące lub codziennie, stopniowo zmniejszając częstotliwość. Rozdziel je, jeśli któreś zostaje w tyle, i oddziel samce, zanim osiągną dojrzałość płciową. Białe pasy stopniowo zmieniają się w pomarańczowe, a zwierzęta osiągają pełne rozmiary po około dwóch latach.

Zdrowie i częste błędy

Gekony tygrysie są odporne, o ile temperatura i wilgotność są właściwe. Typowe problemy to:

- Zbyt wysoka temperatura, np. w terrarium przy nasłonecznionym oknie. Powoduje stres, brak apetytu, a w najgorszym razie śmierć.
- Zbyt suche środowisko, które prowadzi do resztek wylinki na palcach i końcu ogona. Zapewnij wilgotną kryjówkę i zmiękcz resztki letnią wodą.
- Zbyt mało wapnia i witaminy D3, zwłaszcza u samic w rozrodzie. Prowadzi to do miękkiej żuchwy, wygiętych kończyn i zatrzymania jaj.
- Pasożyty, zwłaszcza kokcydia, które nosi wiele gekonów tygrysich. Zleć badanie próbki kału u weterynarza i trzymaj nowe zwierzęta w kwarantannie.
- Stale mokre podłoże i słaba wentylacja, które sprzyjają pleśni i bakteriom.
- Nadwaga przy podawaniu wielu larw barciaka.
- Utrata ogona. Odrasta, ale wygląda inaczej.

To normalne, że gekon czyści językiem oczy i pysk. Zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę chudnie, nie je przez kilka tygodni lub wydaje się osłabione.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/gekony/goniurosaurus-araneus